

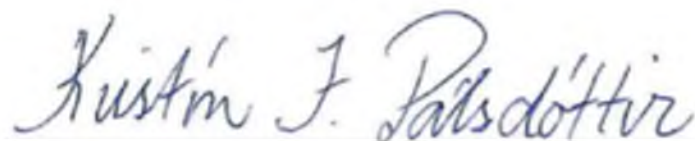
Heilbrigðisráðuneyti
Skrifstofa Alþingis - nefndasvið
101 Reykjavík

Efni: Frumvarp til laga um breytingu á lögum um ávana- og fíkniefni, nr. 65/1974,
með síðari breytingum (afglæpavæðing vörslu neysluskammta):
<https://www.althingi.is/altext/153/s/0005.html>

Reykjavík, 13. október 2022

Meðfylgjandi er umsögn Rótarinnar - félags um velferð og lífsgæði kvenna - um til
ársins 2030 frá heilbrigðisráðherra.

Virðingarfyllst,
f.h. Rótarinnar

Kristín I. Pálsdóttir
talskona Rótarinnar

Almennt

Róttín þakkar fyrir tækifærið sem hér gefst til umsagnar á frumvarpi um afgangavæðingu vörslu neysluskammta.

[Róttín hefur m.a. þau markmið](#) að vera málsvari kvenna sem eiga sögu um áföll og/eða vímuefnavanda og að beita sér fyrir aukinni velferð og lífsgæðum þeirra og ásamt faglegri stefnumótun um skaðaminnkun, mannréttindi, samkenndarmiðaða nálgun og áfalla- og kynjamiðaða þjónustu. Þá rekur Róttín Konukot sem er neyðarskýli fyrir heimilisláusar konur samkvæmt þjónustusamningi við Reykjavíkurborg.

Róttín hefur frá stofnun beitt sér fyrir hagsmunum kvenna með sögu um skaðlega vímuefnanotkun, fyrir öflun þekkingar, upplýsinga og úrvinnslu fyrirbyggjandi gagna um málefni kvenna með vímuefnavanda m.a. með rannsókn á reynslu á kvenna af vímuefnaeðferð. Þá er félagið [þátttakandi í Evrópuverkefnum](#) sem stuðla að aukinni þekkingu og bættri stefnumótun í málaflokknum og þjálfa starfsfólk sem vinnur með konum sem orðið hafa fyrir heimilisofbeldi og glíma við vímuefnavanda.

Umsögn um frumvarpið

Róttín fagnar framlögðu frumvarpi um afgangavæðingu og refsileysi vegna vörslu neysluskammta og styður þær lagabreytingar sem felast í frumvarpinu og fagnar því að sérstaklega þeirri breytingu að kaup á neysluskömmtum séu afgangavædd.

Róttín styður þá stefnu að meðhöndla eigi vanda þeirra sem eru í skaðlegri notkun vímuefna (e. *PSU - Problematic Substance Use*) í íslensku samfélagi í velferðar- og heilbrigðiskerfi fremur en í dómskerfinu. Einnig leggur félagið áherslu á að nauðsynlegt sé að samræma stefnu og aðgerðir í málaflokknum að því er varðar fólk í skaðlegri notkun vímuefna til að tryggja úrbætur í málefnum þess hóps.

Varðandi 1. gr. c. Sem er svohljóðandi: „Við mat á því hvaða magn teljist til eigin nota skal miða við 10 daga neysluskammt“ má spyrja hvort að það viðmið sé ekki óþarflega hátt og að miðað sé við færri daga. Ef horfa á til þeirra sem eru með alvarlegan vímuefna- og félagslegan vanda þá eru þeir notendur ekki líklegir til að vera með slíka skammta á sér.

Reyndar er það svo að breyting hefur orðið á framfylgd við lög um ávana- og fíkniefni og má segja að menningarleg breyting hafi átt sér stað þar sem flestir sem koma að málefnum þeirra notenda sem hér um ræðir hafa tileinkað sér skaðaminnkandi hugsun og eru mótfallnir refsingum þess fólks sem samfélagið hefur að mörgu leyti vanrækt og refsað á svo margvíslegan hátt. Lagabreytingin er þá eðlileg eftirfylgni við þessa menningarlegu stefnubreytingu.

Róttín fagnar áherslu á að fjármagni „verði veitt til að aðstoða neytendur fíkniefna og draga enn frekar úr neikvæðum afleiðingum neyslu fíkniefna“ eins og kemur fram í greinargerð með frumvarpinu. Þar horfum við sérstaklega til kvenna í skaðlegri vímuefnaneyslu sem jafnvel hljóta meiri skaða af því að útvega efnin en neyta þeirra. Horfa ber til þess að konur með vímuefnavanda eru sérstaklega útsettar fyrir yfirráðum og ofbeldi og í stað refsistefnu ber að horfa til þess að tryggja öryggi þeirra og koma í veg fyrir skaðann sem hlýst af því að taka af þeim vímuefni.

Einnig býður Rótin fram krafta sína í starfshóp til að hafa eftirlit með áhrifum og ávinningi af afgangavæðingu vörslu neysluskammta vímuefna sem fjallað er um í 4. gr. frumvarpsins og bendir jafnframt á mikilvægi þess að fá notendur vímuefna að borðinu til samráðs.

Mikilvægt er að sjónarmið kvenna séu miðlæg í fíknistefnu eins og kemur fram hjá Sameinuðu þjóðunum sem benda á að tryggja verði að réttindi kvenna í stefnumótun og að „fíknistefna sé ekki áhrifarík nema með því að takast á við rætur kerfisbundins óréttlætis og mismuni og undirskipi konur í samfélaginu, þar með talið innan fjölskyldunnar, og leiði oft til ofbeldis, jaðarsetningar og drottunar. Jaðarsetning kvenna, fátækt, kynbundið ofbeldi, skortur á atvinnutækifærum og skortur á félagslegri vernd ríkisins, ásamt því að þurfa að halda fjölskyldunni uppi, getur ýtt konum út í fíknitengd afbrot.”¹

Lokaorð

Fulltrúar Rótarinnar eru tilbúnar að funda með velferðarnefnd Alþingis til frekari viðræðna um frumvarpið og gera grein fyrir sjónarmiðum félagsins, sé þess óskað.

Þá bendum við á að sl. Vor kom út bókin *Implementing a Gender Approach in Drug Policies. Prevention, Treatment and Criminal Justice. A handbook for practitioners and decision makers* á vegum Pompidou-hóps Evrópuráðsins og er hún öllum aðgengileg á netinu: <https://rm.coe.int/2022-ppg-implementing-a-gender-approach-in-drug-policies-a-pg-handbook/1680a66835>. Talskona Rótarinnar er einn af höfundum bókarinnar.

---

¹ UN Working Group on the issue of discrimination against women in law and in practice. Sjá: <https://www.ohchr.org/en/news/2019/03/womens-rights-must-be-central-drug-policies-say-un-experts-commission-narcotics-drugs>. Lausleg þýðing.